

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ

©2018 ШЛЬОНЧАК В. В.

УДК 336.71

Шльончак В. В. Напрями підвищення ефективності інвестиційної діяльності банків України

Метою статті є вдосконалення методики оцінки ефективності інвестиційної діяльності банків відповідно до ризику, притаманного процесу капіталовкладення. Проаналізовано базові рекомендації стосовно покращення регулятивної діяльності держави з метою підвищення ефективності інвестиційної діяльності банків. Проведення аналізу дозволило виявити, що дослідники акцентують увагу на покращенні загальноекономічних умов діяльності країни, в якій оперує банк, та частково – на розробці практичних рекомендацій стосовно покращення підходу до інвестиційної діяльності. Окрім того, науковці приділяють недостатньо уваги процесу регулювання структури інвестиційного портфеля. Враховуючи виявлені недоліки, було розроблено підхід «ефективного розміщення цінних паперів», який дозволяє отримати максимальний рівень ефективності інвестиційної діяльності ще на етапі первісного формування портфеля. До того ж, підхід допомагає коригувати структуру портфеля відповідно до змін на інвестиційному ринку з метою отримання максимально ефективною інвестиційної діяльності з урахуванням показників ресурсної бази банку та можливості формування резервів під втрати від активних операцій.

Ключові слова: ефективне розміщення цінних паперів, інвестиційна діяльність, ресурсна база.

Табл.: 3. **Формул:** 3. **Бібл.:** 8.

Шльончак Василь Васильович – аспірант, Університет банківської справи (вул. Андріївська, 1, Київ, 04070, Україна)

E-mail: vasilevs353@gmail.com

УДК 336.71

UDC 336.71

Шльончак В. В. Направления повышения эффективности инвестиционной деятельности банков Украины

Целью статьи является совершенствование методики оценки эффективности инвестиционной деятельности банков в соответствии с риском, присущим процессу капиталовложения. Проанализированы базовые рекомендации по улучшению регулятивной деятельности государства с целью повышения эффективности инвестиционной деятельности банков. Проведение анализа позволило выявить, что исследователи акцентируют внимание на улучшении общеэкономических условий деятельности страны в которой оперирует банк, и частично – на разработке практических рекомендаций по улучшению подхода к инвестиционной деятельности. Кроме того, ученые уделяют недостаточно внимания процессу регулирования структуры инвестиционного портфеля. Учитывая выявленные недостатки, был разработан подход «эффективного размещения ценных бумаг», позволяющий получить максимальную эффективность инвестиционной деятельности еще на этапе первоначального формирования портфеля. Также подход помогает корректировать структуру портфеля в соответствии с изменениями на инвестиционном рынке с целью получения максимальной эффективности инвестиционной деятельности с учетом показателей ресурсной базы банка и возможности формирования резервов под потери от активных операций.

Ключевые слова: эффективное размещение ценных бумаг, инвестиционная деятельность, ресурсная база.

Табл.: 3. **Формул:** 3. **Библ.:** 8.

Шльончак Василий Васильевич – аспирант, Университет банковского дела (ул. Андреевская, 1, Киев, 04070, Украина)

E-mail: vasilevs353@gmail.com

Shlonchak V. V. The Directions of Increase of Efficiency of Investment Activity of Banks of Ukraine

The article is aimed at improving the methodology of evaluating the efficiency of investment activities of banks in accordance with the risk inherent in the capital investment process. The basic recommendations on improvement of regulatory activity of the State with the purpose of increase of efficiency of investment activity of banks are analyzed. The analysis helped to determine that the researchers are mainly focusing on improving the general economic conditions of the country in which the bank operates, and partly – on developing practical recommendations to improve the approach to investment activities. In addition, scholars pay insufficient attention to the process of regulating the structure of investment portfolio. With a view of the determined shortcomings, the approach of «efficient placement of securities» has been developed, allowing to get maximal efficiency of investment activity even at the stage of initial formation of the portfolio. The approach also helps to adjust the structure of portfolio in accordance with the changes in the investment market in order to obtain maximum efficiency of investment activity taking account of the indicators of the bank's resource base and the possibility of forming reserves to secure losses from active operations.

Keywords: efficient placement of securities, investment activity, resource base.

Tbl.: 3. **Formulae:** 3. **Bibl.:** 8.

Shlonchak Vasyil V. – Postgraduate Student, University of Banking (1 Andriivska Str., Kyiv, 04070, Ukraine)

E-mail: vasilevs353@gmail.com

Банки є домінуючою ланкою фінансової системи країни, яка насичує економіку грошовими ресурсами. Зважаючи на економічні та соціальні наслідки політичних подій в Україні, фінансовий сектор держави намагається мінімізувати втрати, спричинені волатильністю на валютному ринку та ринку капіталів. Водночас банківські установи прагнуть максимізувати рівень ефективності кредитно-інвестиційної діяльності шляхом визначення пріоритетних напрямів інвестування. Виявлення оптимальних шляхів капіталовкладення відбувається в процесі планування та моделювання інвестиційної діяльності бан-

ку, що зумовляє актуальність дослідження. З іншого боку, зважаючи на зарубіжний досвід, значну роль у створенні сприятливого інвестиційного клімату та регулюванні банківського сектора відіграє держава.

Теоретичні аспекти управління процесом капіталовкладень банків детально розглянули зарубіжні вчені: І. Ансофф, М. Портер, Д. Стрікленд, М. Фрост та ін. Серед іноземних дослідників, які зробили внесок в покращення практичних аспектів інвестиційної діяльності, слід відзначити праці Г. Марковіца, П. Роуза, Дж. Сінкі, У. Шарпа, А. Дамодарана, Д. Розенбаума, Е. Альтмана, Б. Грехема та інших науковців. Тео-

ретичні положення щодо формування основних засад кредитно-інвестиційної діяльності банків, практичні рекомендації для ефективного процесу їх реалізації, а також управління кредитно-інвестиційними ризиками, розробили вітчизняні науковці та провідні фахівці банківської справи: А. Я. Кузнецова [1], Б. Л. Луців [2], О. Д. Вовчак [3], О. В. Дзюблюк, Т. В. Майорова, А. М. Мороз, І. М. Парасій-Вергуненко, В. І. Міщенко [4], С. В. Науменкова [4] та ін.

Наукові напрацювання вчених стосовно оцінки інвестиційної діяльності застосовуються при діяльності на ринку цінних паперів та стали основою для розробки інших сучасних інвестиційних теорій та механізмів. Проте аналіз публікацій свідчить про необхідність продовження досліджень у частині розробки методів оптимізації інвестиційної діяльності банків.

Метою статті є вдосконалення методики оцінки ефективності інвестиційної діяльності банків та її оптимізації відповідно до ризику, притаманного процесу капіталовкладення.

Для досягнення поставленої мети були визначені основні *завдання*:

- ✦ теоретичний аналіз ролі держави в покращенні інвестиційної діяльності банків;
- ✦ надання теоретичних рекомендацій стосовно вдосконалення методів регулювання інвестиційної діяльності банків з боку держави;
- ✦ розробка методу ефективного формування інвестиційного портфеля з можливістю коригування його структури з метою підвищення ефективності інвестиційної діяльності банків.

Держава, як основний регулятор економічної системи країни, провадить макроекономічну політику в країні з метою узгодження інтересів реального та фінансового секторів економіки. Забезпечення виробничого сектора ресурсами на прийнятних умовах є запорукою розширення виробництва та створення сприятливих умов для використання наявних фінансових інструментів у фінансовому секторі країни. Контролюючи економічну діяльність та регулюючи обсяги внутрішніх та зовнішніх грошових потоків за допомогою макроекономічних інструментів, держава створює інвестиційний клімат у країні, що безпосередньо впливає на рівень ризику та показник «бета» країни походження капіталу.

З іншого боку, держава може брати участь у фінансуванні інвестиційних проектів шляхом вливання капіталу. Зазначений вид комбінованого капіталовкладення має позитивний вплив на вартість капіталу, оскільки показник ризику участі держави в проекті (бета державного капіталу) є значно нижчим від ризику приватного капіталу. Своєю чергою, нижчий рівень загального ризику капіталовкладення знижує ціну залучення ресурсів, що сприяє розвитку проектного фінансування в країні.

Держава має визначати тренди глобальної інвестиційної політики та адаптувати власну стратегію розвитку інвестиційного ринку. Узгодженість із світовими пріоритетами створює підґрунтя для залучення іноземних інвестицій. Держава відіграє важливу роль у процесі залучення іноземного капіталу. На сьогоднішній день іноземні інвестори здійснюють інвестиції в українську економіку через два канали:

- ✦ інвестиційні фонди, які представлені на українському ринку;
- ✦ професійних учасників фондового ринку України (у т. ч. банків), які торгують цінними паперами, що є об'єктом інтересів іноземних інвесторів.

Оскільки професійні учасники фондового ринку України функціонують краще у вітчизняному фондовому ринку, другий канал іноземних інвестицій використовується частіше. Таким чином, через державне регулювання іноземних інвестицій держава може впливати на пошук інвестицій у національну економіку. Гарним прикладом є спрощення режиму іноземного інвестування через відміну обов'язкової реєстрації іноземних інвестицій. Наступним кроком має бути розширення переліку операцій, що можуть здійснюватися з коштами, що залучені як іноземні інвестиції [5, с. 17].

З метою підвищення ефективності інвестиційної діяльності банків необхідно з боку держави вжити низку заходів, спрямованих на підвищення дохідності та зниження ризикованості інвестиційної діяльності, а саме:

- ✦ податкове заохочення банків, які кредитують пріоритетні інвестиційні напрями за пільговою ставкою;
- ✦ часткове формування резервів для відшкодування можливих втрат за активними операціями, насамперед інвестиційними кредитами на пріоритетні цілі та вкладеннями в акції підприємств реального сектора економіки;
- ✦ зменшення оподаткування прибутку банків, отриманого від довгострокових операцій з інвестиційного кредитування пріоритетних напрямів терміном понад 5 років і довгострокових фінансових інвестицій;
- ✦ організація державного страхування інвестиційних вкладень банків, спрямованих підприємствам, діяльність яких пов'язана зі значними ризиками;
- ✦ надання державних гарантій банкам за інвестиціями, спрямованими у пріоритетні галузі економіки та проекти [6, с. 29].

Іншим напрямом регулятивної діяльності держави має бути стимулювання інвестиційної діяльності. Створення позитивного іміджу фінансового сектора та надання підтримки в залученні іноземних інвесторів є важливими державними елементами

стосовно стимулювання інвестиційної діяльності. Пруденційний нагляд і мінімізація ризиків діяльності на інвестиційному ринку мають бути головною функцією держави у банківській сфері [7].

Зважаючи на мінливість інвестиційного ринку України та коливання вартості капіталу, вдосконалення процесу регулювання банківської діяльності з боку НБУ набуває актуальності. Імплементация зарубіжного досвіду дозволить визначити вектор розвитку інструментів контролю та регулювання діяльності банків. Окрім того, успішна адаптація зарубіжного досвіду дозволить знизити рівень ризику та підвищити прибутковість інвестиційної діяльності.

Відповідно до зарубіжного досвіду процес контролю та регулювання інвестиційної діяльності складається з таких етапів діяльності:

- ✦ Моніторинг.
- ✦ Аналіз.
- ✦ Регулювання.

Процес контролю та регулювання базується на використанні системи нормативних показників, які відображають допустимі межі коливання параметрів економічної діяльності банківських установ. Етап моніторингу дозволяє зібрати всю необхідну інформацію для аналізу. Аналіз діяльності передбачає порівняння фактичних показників із нормативними та розрахунок відхилень, які мають бути відкориговані в процесі регулювання. Аналітичний досвід свідчить, що найбільш об'єктивними є ті підходи, які дозволяють проаналізувати діяльність банку в динаміці. Методи динамічного аналізу використовують різні техніки опису безперервної діяльності протягом досліджуваного періоду. Найбільш примітивні з них ґрунтуються на зборі статичних показників на коротших проміжках часу. Здійснення регулювання на основі аналітичних даних отриманих в такий спосіб не приносить бажаного результату та характеризується низьким рівнем об'єктивності. Якісні системи аналізу передбачають розрахунок темпу зміни показників інвестиційної діяльності банків на основі розрахунку логарифму, що дозволяє отримати дані з вищим рівнем об'єктивності. Окрім того, процес регулювання передбачає утримання значення параметра відповідно до діапазону коригування, а не до разової зміни значень обраних показників інвестиційної діяльності.

Таким чином, урахування Національним банком України зарубіжного досвіду та розробка динамічної системи регулювання інвестиційної діяльності банків дозволить визначити напрями стратегічної трансформації та адаптації діяльності банківського сектора на ринку капіталів.

Іншим напрямом регуляторної діяльності НБУ має бути розробка нормативів, які регламентують процес формування інвестиційного портфеля та його структуру. Дотримання оптимального співвідношен-

ня між рівнем прибутку та ризику, на який наражається банк, є запорукою ефективності та безпеки діяльності на інвестиційному ринку. Розробка нормативів, які характеризують структуру, показники ризику та ліквідності інвестиційного портфеля, дозволить регулювати діяльність банків та обмежувати обсяги капіталу, інвестованого в проекти з високою ймовірністю дефолту.

Ми вважаємо, що визначення рейтингу цінних паперів, які обертаються на ринку України за участі НБУ, є перспективним напрямом регуляторної діяльності. Визначаючи рейтинг активу, регулятор тим самим вплине на рівень інвестиційної привабливості емітента, що допоможе банкам краще орієнтуватися та провадити більш виважену діяльність на ринку.

Відповідно до праці «Шляхи підвищення ефективності діяльності банків у сфері фінансових інвестицій» достатньо могутнім стимулом для посилення активності комерційних банків у сфері фінансових інвестицій могло б стати включення до переліку цінних паперів, що приймаються як прийнятне забезпечення кредитів рефінансування, акцій українських підприємств, щонайменше тих, що обертаються на фондовій біржі. Зрозуміло, що враховуючи значні коливання цін на акції, коефіцієнт урахування їх ринкової вартості як застави має бути нижче 100%, але в будь-якому разі така можливість могла би бути дуже корисною для банків, що істотно збільшило їх зацікавленість у інвестуванні в акції українських підприємств [7, с. 251].

Зважаючи на відсутність об'єктивної системи оцінки ризиків інвестиційної діяльності, українські банки розглядаються іноземними інвесторами як потенційно небезпечні джерела ескалации інвестиційного ризику. Розглядаючи можливість об'єднання капіталу, іноземні інвестори не бажають приймати надмірний рівень ризику країни, в якій оперують українські банки, оскільки це має негативний вплив на загальний показник «бета» капіталу, який враховує фактор країни походження капіталу. Відсутність дієвого пруденційного нагляду з боку НБУ створює підґрунтя для застосування банками внутрішніх систем оцінки ризику, які є необ'єктивними та ґрунтуються на преференціях акціонерів банку, а не на статистичних засадах аналізу ризику. Сукупність перелічених факторів знижує рейтинг інвестиційної привабливості країни на міжнародному ринку, сприяє занепаду інвестиційної діяльності та стимулює самофінансування діяльності реального сектора економіки, що, своєю чергою, призводить до зменшення обсягу капіталу, який обслуговує виробничий цикл підприємства. Окрім того, це має негативний вплив на кількість виготовленої продукції, її ціну та обсяги попиту та пропозиції на ринку.

Можемо підсумувати, що в банківському секторі України назріла гостра потреба стосовно вдоскона-

лення методів контролю та регулювання інвестиційної діяльності банків України. Проте застосування регулятивних норм за умов відсутності внутрішньої об'єктивної системи оцінки ефективності кредитно-інвестиційної діяльності призведе до неповного використання потенціалу інвестиційної діяльності банку. Ми вважаємо, що досягнення найвищого рівня ефективності можливе лише за умови гармонійного поєднання пруденційного нагляду та контролю з боку регулятора та внутрішньобанківської системи оцінки інвестиційної діяльності на ринку. Тому вдосконалення підходів до формування та оцінки структури інвестиційного портфеля потребує подальшого дослідження.

З метою підвищення ефективності кредитно-інвестиційної діяльності банків внутрішні аналітики застосовують методи фінансового аналізу. У праці «Визначення ефективності кредитної діяльності комерційних банків в Україні» використовуються коефіцієнти Трейнора, Шарпа та Йенсена для оцінки очікуваного рівня ефективності кредитно-інвестиційної діяльності [8, с. 44]. Рівень дохідності операцій порівнюється із рівнем ризику портфеля активів. Вважається, що чим вище значення, тим ефективніше діє банк. Обчислення коефіцієнта Шарпа здійснюється для визначення ефективності недиверсифікованого портфеля активів і дозволяє через стандартне відхилення врахувати як систематичний, так і несистематичний ризик (неринковий ризик).

Рівень ефективності портфеля вимірюється як співвідношення між дохідністю портфеля, згенерованою внаслідок використання високоризикових активів, і ставкою ризику портфеля.

Зважаючи на досвід підвищення ефективності діяльності банків, можемо зазначити, що процес зводиться до оптимізації значень коефіцієнтів, які використовувалися в процесі оцінки діяльності. Регулювання ефективності здійснення інвестиційних операцій передбачає встановлення оптимального співвідношення між рівнем прибутковості та рівнем прийняттого ризику. Рекомендоване значення встановлюється відповідно до переваг топ-менеджерів та акціонерів банку. Визначення цієї рекомендованої межі відбувається відповідно до ринкових умов та показників діяльності банківського сектора в цілому.

Оптимізація інвестиційної діяльності відбувається також на основі розрахованих значень показників, які базуються на визначенні частки участі держави в проекті, рівні державного покриття ризиків та ін.

Процес оптимізації зводиться до балансування процесу розподілу ресурсів та показників, які відображають рівень, прибутковості, ризику, ліквідності, трансформації ресурсів та ін. Загалом, процес оптимізації зводиться не лише до оптимального розподілу, а до розв'язку оптимізаційної задачі, яка передбачає отримання максимально можливого економічного ефекту за заданих умов. Економічний ефект може

бути виражений у вигляді показників прибутковості чи певного коефіцієнта. Умови задачі передбачають максимально допустимі значення інших показників, які є важливими для менеджерів.

Згідно із зарубіжним досвідом регулювання інвестиційної діяльності банків можемо стверджувати, що, окрім державного контролю, значна увага приділяється внутрішній системі управління та контролю. Об'єктивний аналіз та регулювання дозволяє не лише покращити фінансовий результат операцій з цінними паперами, але й мінімізувати інвестиційні ризики. Вважаємо, що система аналізу має відображати не лише переваги топ-менеджменту та акціонерів, але також враховувати обсяги ресурсного портфеля та позицію ліквідності банку, здатність до трансформації ресурсів та формування резервів під активні операції. Тому, на нашу думку, менеджери банків мають розробити підходи не лише до ефективного управління, але й до ефективного формування інвестиційного портфеля.

Під час «первісного формування» чи коригування структури портфеля цінних паперів менеджери банків мають керуватися принципом «ефективного розміщення цінних паперів». Він передбачає сукупність операцій з оцінки ефективності інвестиційної операції та регулювання вже сформованого портфеля цінних паперів. Однією з переваг принципу є можливість формування власної системи оцінки ефективності відповідно до ціннісних критеріїв, якими керується інвестор, здійснюючи діяльність на ринку.

На нашу думку, показники дохідності та ризику мають бути обов'язково врахованими під час розрахунку ефективності інвестиційної операції, оскільки вони відображають базові критерії, які враховуються під час здійснення інвестиційних операцій. З метою покриття ризику непередбачуваних втрат від інвестиційних операцій, інвестор формує резерв. Рівень ризику може оцінюватися з використанням багатьох підходів, проте, на нашу думку, величина має розраховуватися як дисперсія рівня купонного доходу на цінний папір. Ми також вважаємо, що ризик може мати відсоткове вираження, що дозволяє уніфікувати розрахунки з використанням різних підходів до оцінки ефективності.

У даній роботі пропонуємо розглянути застосування принципу «ефективного розміщення цінних паперів» для операцій первісного формування портфеля цінних паперів та коригування його структури. На нашу думку, базовим показником оцінки ефективності розміщення цінного папера є співвідношення (1):

$$E = C/R, \quad (1)$$

де E – рівень ефективності;

R – рівень ризику;

C (*coupon payment*) – купонний платіж.

З метою виявлення переваг зазначеного принципу застосуємо його на умовній практичній ситуації: розмір сформованого резерву на покриття ризиків – 30000 грн, запланований бюджет на формування інвестиційного портфеля – 1 млн грн. На ринку існує два типи цінних паперів (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика цінних паперів

Характеристики цінних паперів	ЦП ₁	ЦП ₂
Номінальна вартість	1000 грн	1000 грн
Купон (С)	10%	16%
Рівень ризику (R)	2%	4%
Ефективність (E)	5	4
Кількість цінних паперів	1000	1000
Утилізація резерву	66,67%	Понад норму (133,33%)

Джерело: авторська розробка.

Можемо зауважити, що рівень ефективності ЦП₁ вищий, аніж ЦП₂. Крім того, зважаючи на рівень ризику цінного папера другого типу, інвестувати 1 млн грн для їх купівлі неможливо, оскільки обсягу резерву не вистачить для покриття потенційних ризиків. Отже, керуючись зазначеним принципом, інвестор вкладе 100% капіталу в цінні папери першого типу. З іншого боку, рівень утилізації резерву буде неповним. Наступним кроком є застосування принципу «ефективного заміщення». Він полягає в заміщенні найменш ефективного цінного папера в портфелі найбільш ефективним, який обертається на ринку. Також його застосовують, якщо цінний папір на ринку має кращі показники дохідності, незважаючи на нижчий рівень ефективності за умови неповної утилізації наявних ресурсів.

У запропонованому прикладі інвестиційний портфель на 100% складається з ЦП₁. Рациональний інвестор прийме рішення про заміщення. Виявити максимальну кількість ЦП₂, яку потрібно включити до портфеля, можливо з використанням такої формули (2):

$$SR = NUF / (R_2 - R_1), \quad (2)$$

де SR (*securities' replacement*) – кількість заміщених цінних паперів;

NUF (*not utilized fund*) – обсяг неутілізованих ресурсів;

$R_2 - R_1$ – різниця у використанні ресурсів.

У даному прикладі як ресурс розглядається обсяг резерву під ризик. Таким чином, кількість ЦП₁, які мають бути заміщені, відповідно до формули становить

Таким чином, характеристики портфеля до та після операції заміщення надано в табл. 2.

Можемо спостерігати, що ефективність портфеля знизилася до 4,33, проте дохідність зросла до 13%. За умови, що резерв на покриття ризиків має бути використано повністю і це не становить для інвестора додаткових затрат, зазначена структура портфеля є найбільш оптимальною.

Зважаючи на отримані результати, можемо запропонувати алгоритм формування оптимального складу портфеля ЦП:

1. Визначаємо найбільш ефективний ЦП і заповнюємо ним портфель на 100%.

2. За умови неповного використання ресурсів певного типу, частину цінних паперів замінюємо наступним типом нижчим за ефективністю, але з більшим купонним доходом в абсолютному вираженні (за умови, що відмінність між ЦП полягає лише в обсягах використання ресурсу, який утилізовано не повністю). Якщо відмінність полягає ще й в інших параметрах, то їх необхідно врахувати під час оцінки ефективності інвестування капіталу.

Ураховуючи результати проведеного дослідження, можемо стверджувати, що при купівлі ЦП з вищим рівнем ефективності під час заміщення загальний рівень ефективності портфеля зростає. Обернена ситуація спостерігається при розміщенні в портфелі менш ефективних цінних паперів. Зважаючи на рівномірний розподіл кількості цінних паперів у портфелі (50 × 50%), очікуваний рівень ефективності портфеля повинен становити: $5 \cdot 0,5 + 4 \cdot 0,5 = 4,5$. Розбіжність у розрахунках пояснюється із застосуванням формули (3):

$$K_2 = K_1 + K_1 \cdot (X_1 - X_2) / (X_1 - n), \quad (3)$$

де K_2 – значення коефіцієнта після зменшення знаменника;

Таблиця 2

Характеристика портфеля цінних паперів

Характеристика портфеля	Портфель до заміщення	Портфель після заміщення
Загальна кількість ЦП	1000 ЦП ₁	500 ЦП ₁ + 500 ЦП ₂
Обсяг купонного доходу	10%	$10\% \cdot 0,5 + 16\% \cdot 0,5 = 13\%$ (130 тис. грн)
Рівень ризику (R)	2%	$2\% \cdot 0,5 + 4\% \cdot 0,5 = 3\%$
Ефективність (E)	5	4,33
Утилізація резерву	66,67%	100%

Джерело: авторська розробка.

K_1 – поточне значення коефіцієнта;
 $X_1 - X_2 = n$ – кількість «запланованих» одиниць зменшення знаменника;
 $X_1 - n$ – кінцеве значення знаменника;
 X_1 – поточне значення знаменника.

Рівень ефективності портфеля змінився таким чином (табл. 3).

ня структури інвестиційного портфеля. Враховуючи виявлені недоліки, ми розробили підхід до «ефективного розміщення цінних паперів». Він базується на виявленні оптимального співвідношення між цінними паперами, які мають різні характеристики показників ризику та доходності, а також враховує обсяги ресурсної бази банку та рівень ризику, який він може

Таблиця 3

Оцінка ефективності портфеля після операції заміщення

Загальне рівняння опису розрахунку ефективності	$\frac{100 \cdot 0,5 + 160 \cdot 0,5}{20 \cdot 0,5 + 40 \cdot 0,5} = 130 / 30$
Величина зменшення чисельника	$(160 - 100) \cdot 0,5 = 30; \frac{(160 - 130)}{30} = 1$
Зменшення знаменника	$(40 - 20) \cdot 0,5 = 10$
Ефект збільшення значення коефіцієнта ефективності за рахунок зменшення знаменника	$4 + 4 \cdot \frac{40 - 30}{40 - 10} = 4 + 1,33 = 5,33$
Ефективність портфеля	$5,33 - 1 = 4,33$

Джерело: авторська розробка.

Таким чином, під час виконання операції заміщення було отримано подвійний ефект:

1. Збільшення чисельника (середнє значення доходності портфеля зросло із 100 до 130).
2. Збільшення знаменника (середній рівень ризику портфеля збільшився з 20 до 30 в цілому по портфелю).

Зазначені фактори мають різний ступінь впливу на кінцевий результат (у розглянутій ситуації – на рівень ефективності портфеля), який обчислюється за допомогою запропонованої формули.

Можемо підсумувати, що підхід передбачає ефективне використання ресурсів відповідно до умов на ринку, які вимірюються такими показниками, як вартість та рівень купонного доходу цінного папера, а також рівень притаманного ризику. За умови, що портфель наповнено найефективнішими цінними паперами та наявності неутілізованих ресурсів останні спрямовуються на здійснення операції заміщення, яка передбачає максимізацію доходу.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши підходи до підвищення ефективності інвестиційної діяльності банку, було виявлено, що дослідники акцентують основну увагу на покращенні загальноекономічних умов діяльності країни, в якій оперує банк, і частково на розробці практичних рекомендацій стосовно покращення підходу до інвестиційної діяльності. Окрім того, науковці приділяють недостатньо уваги процесу регулюван-

ня прийняти. Окрім того, підхід передбачає можливість коригування структури сформованого портфеля відповідно до рівня утилізації ресурсів та обсягу сформованих резервів. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Кузнєцова А. Я. Фінансування інвестиційно-інноваційної діяльності: монографія. Львів: Львів. банк. ін-т НБУ, 2005. 360 с.
2. Луців Б. Кредитно-інвестиційна діяльність банків України. *Світ фінансів*. 2005. № 1. С. 14–21.
3. Вовчак О. Д., Надівець Л. М. Особливості інвестиційної діяльності банків як фінансових посередників в Україні. *Бізнес Інформ*. 2014. № 11. С. 94–101.
4. Міщенко В. І., Науменкова С. В. Банківська система України: проблеми становлення та розвитку. *Фінанси України*. 2016. № 5. С. 7–33.
5. Мехтєв Е. Державне регулювання інвестиційної діяльності банків. *Інвестиції: практика та досвід*. 2010. № 24. С. 16–18.
6. Пшик Б., Печенко О. О. Актуальні проблеми розвитку банківської інвестиційної діяльності в Україні. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2014. № 2. С. 24–32.
7. Руденко М. Шляхи підвищення ефективності діяльності банків у сфері фінансових інвестицій. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.12. С. 246–254.
8. Жукова Н., Пересунько В. Визначення ефективності кредитної діяльності комерційних банків в Україні. *Економіка*. 2007. № 91. С. 43–35.

Науковий керівник – Кузнєцова А. Я., доктор економічних наук, професор, ректор ДВНЗ «Університет банківської справи» (Київ)

REFERENCES

Kuznietsova, A. Ya. *Finansuvannia investytsiino-innovatsiinoi diialnosti* [Financing of investment and innovation activity]. Lviv: Lviv. bank. in-t NBU, 2005.

Lutsiv, B. "Kredytно-investytsiina diialnist bankiv Ukrainy" [Credit and investment activity of banks of Ukraine]. *Svit finansiv*, no. 1 (2005): 14-21.

Mekhtiev, E. "Derzhavne rehuliuвання investytsiinoi diialnosti bankiv" [State regulation of investment activity of banks]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 24 (2010): 16-18.

Mishchenko, V. I., and Naumenkova, S. V. "Bankivska sistema Ukrainy: problemy stanovlennia ta rozvytku" [Banking system of Ukraine: problems of formation and development]. *Finansy Ukrainy*, no. 5 (2016): 7-33.

Pshyk, B., and Pechenko O. O. "Aktualni problemy rozvytku bankivskoi investytsiinoi diialnosti v Ukraini" [Actual prob-

lems of development of bank investment activity in Ukraine]. *Finansovo-kredytна diialnist: problemy teorii ta praktyky*, no. 2 (2014): 24-32.

Rudenko, M. "Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti diialnosti bankiv u sferi finansovykh investytsii" [Ways to improve the efficiency of banks in the field of financial investment]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 21, 12 (2011): 246-254.

Vovchak, O. D., and Nadiievets, L. M. "Osoblyvosti investytsiinoi diialnosti bankiv yak finansovykh poserednykiv v Ukraini" [Features of investment activity of banks as financial intermediaries in Ukraine]. *Biznes Inform*, no. 11 (2014): 94-101.

Zhukova, N., and Peresunko, V. "Vyznachennia efektyvnosti kredytноi diialnosti komertsiiynykh bankiv v Ukraini" [Determination of the efficiency of lending activities of commercial banks in Ukraine]. *Ekonomika*, no. 91 (2007): 43-35.